

talaia-senders

7 de maig de 1995

A.E.TALAIA-secció de senders

pàgina núm. 1

CICLE DE L'ANOIA AL BAIX CINCA

16ª etapa : LA GRANADELLA - LLARDECANS - MAIALS

PROGRAMA

	<u>horari previst</u>
Sortida de Vilanova	6,30
La Granadella. Esmorzar	8,45
Inici d'etapa	9,15
Els masos. Reagrupament	10,16 10,31
Llardecans. Reagrupament	12,05 12,35
Maials. Arribada i dinar	13,24
Sortida cap a Vilanova	16,00
Vilanova i la Geltrú	18,15

Notes:

- Trobarem aigua a Llardecans.
- Els trams de l'excursió que són per carretera, circuleu per l'esquerra.
- Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.

index

- 1 . portada
- 2 . pròleg i perfil
- 3 . topo-guia
- 6 . la comarca
- 7 . els pobles
- 10 . plànol

pròleg i perfil

7 de maig de 1995

A.E.TALAIA-secció de senders

pàgina núm. 2

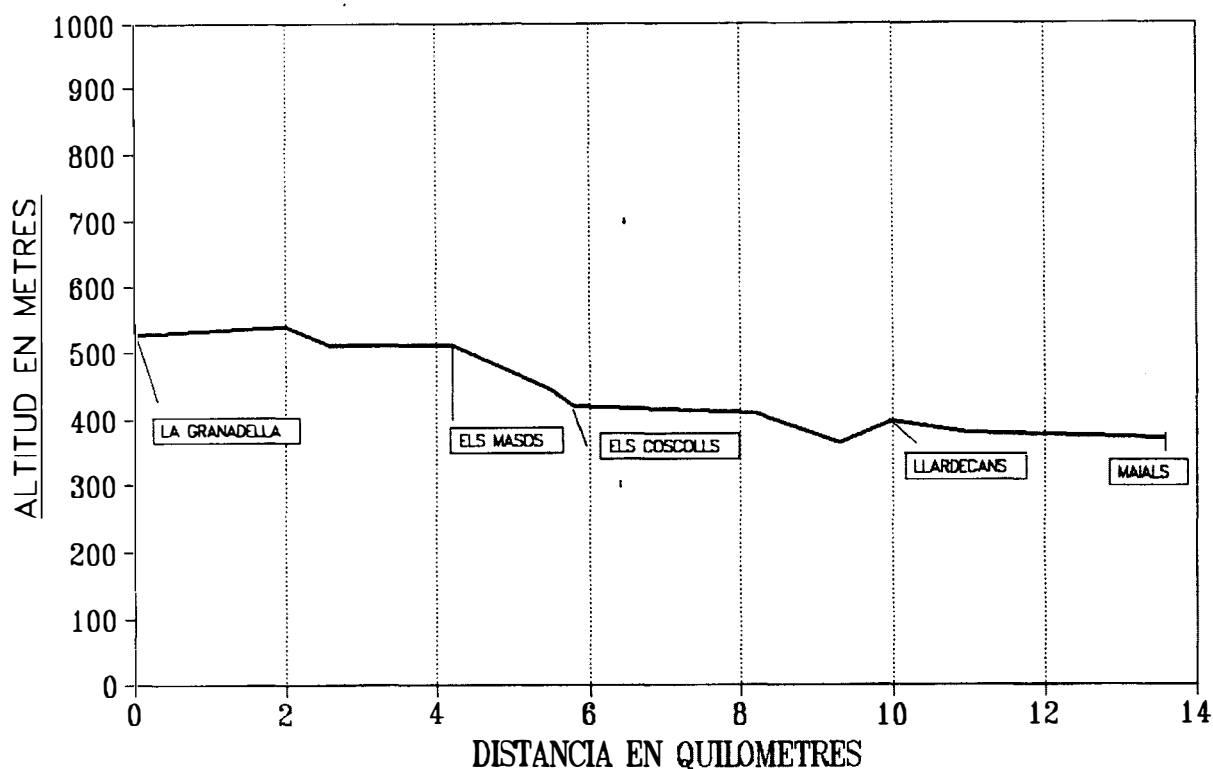
Quina és la catedral de les Garrigues ?

L'etapa d'avui és pràcticament una continuació de l'anterior, tot i entrant en la comarca del Segrià, no deixem de trepitjar i contemplar el mateix paisatge garriguenc.

El recorregut és un seguit de pujar i baixar petits turonets, entre oliveres i ametllers i una terra de secà, característiques de l'indret. Això ho trobarem fins a Llardecans, després seguirem una estona la nova carretera, Eix de l'Ebre, que ens portarà a Maials.

En realitat, encara que part del recorregut queda ja dins la comarca del Segrià, tal com hem dit, aquest canvi polític no existeix, fins i tot, la gent d'aquestes contrades se senten més de les Garrigues que del Segrià, tant és així, que visitant l'església de Maials, una senyora ens en feia lloances, tot dient que aquella bonica església era autènticament la catedral de les Garrigues, nosaltres li recordàrem que, segons havíem llegit, es considera la de la Granadella, la senyora ens repongué; **què em direu a mi, xiquets !!**

PERFIL DE L'ETAPA LA GRANADELLA – MAIALS

topo-guia

7 de maig de 1995

A.E.TALAIA-secció de senders

pàgina núm. 3

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

<u>parcial</u>	<u>HORARI</u> <u>total</u>	<u>QUILÒMETRES</u>
----------------	-------------------------------	--------------------

0,00	0,00	0,000
------	------	-------

Sortim de la Granadella pel carrer del Galceràn on trobem la carretera de Lleida.
De seguida trobarem, a la dreta, la cooperativa.

0,12	0,12	0,500
------	------	-------

Deixem la carretera per anar per una pista, cap a l'esquerra, pujant vers la carena
que hi ha a l'oest del poble.

0,15	0,27	1,950
------	------	-------

En un collet, creuem la pista que segueix la carena; anirem recte, i baixarem
lleugerament. Aviat el camí bifurca, cal anar pel de l'esquerra, més fressat.

0,10	0,37	2,600
------	------	-------

Passem pel davant d'una masia, al costat oposat tenim la profunda vall de la
Bovera. Anirem en direcció oest, pujant lleugerament.

0,24	1,01	4,250
------	------	-------

Som a dalt d'un llom, amb trifurcació de pistes; la de la dreta careneja i va, al cap
d'uns 100 metres, al vèrtex geodèsic dels **Masos** (511 metres); el GR-65-5 va pel camí
de l'esquerra baixant. Al cap de poca estona, el camí bifurca, hem de seguir el de la
dreta.

0,07	1,08	4,700
------	------	-------

Un centenar de metres abans d'una gran masia, el camí bifurca, anem cap a la dreta,
i passem per entre un corral i una bassa.

topo-guia

7 de maig de 1995

A.E.TALAIA-secció de senders

pàgina núm. 4

0,12 1,20 5,500

Cruïlla de camins, deixem el camí que segueix recte i anem pel que baixa, en angle recte, cap a l'esquerra, en direcció als fons de l'ampla coma. En arribar a baix, anem cap a la dreta, passant per la banda dreta del fons de la coma, de la riera de les Cometes.

0,04 1,24 5,800

Deixem el camí carreter, que puja al mas de Saloni, i continuem per la vora de la coma, tot seguint un camí ramader, molt antic.

0,11 1,35 6,470

Creuem un camí carreter, continuem recte per la part baixa del vessant de la coma, el camí és poc fressat, cal posar atenció a les marques del GR.

0,22 1,57 7,630

Creuem un camí carreter, som bastant alts en el vessant de la coma, continuem recte per sota d'una marjada. El terreny està sense conrear i el camí és poc fressat.

0,04 1,61 7,880

Troblem un camp d'oliveres, des d'aquí el camí és carreter i fàcil de seguir.

0,04 2,05 8,210

Després de passar una bona estona per un camí vorejat de grans blocs de pedra, antiquíssims, possiblement pre-romans, trobem una bifurcació, la pista de la dreta baixa cap a unes granges i a Llardecans. El GR puja lleugerament tot recte i va a passar pel costat d'una caseta fins a seguir pel mateix llom del terreny i, aviat, baixa de cara a Llardecans, que veiem davant nostre.

0,09 2,14 8.820

Tot baixant passem a frec de les parets d'una granja molt important.

topo-guia

7 de maig de 1995

A.E.TALAIA-secció de senders

pàgina núm. 5

0,07 2,21 9,300

Som al fons de la coma de la riera **Major**, trobem una pista travessera i la seguim cap a la dreta, a uns 100 metres passem pel davant de l'alta xemeneia d'una fàbrica d'oli, des d'aquí pugem de cara al poble.

0,06 2,27 9,700

Cruïlla al final de la petita pujada, anem recte de cara al poble; aviat creuem la carretera.

0,06 2,33 9,900

Entrem a **Llardecans** i passem pel davant de la cooperativa, de seguida trobem a la dreta la carretera engravada que ve de la Granadella.

0,02 2,35 10,250

Plaça dels Arbres, on hi ha l'Ajuntament de Llardecans (397 metres).

0,03 2,38 10,400

Sortim de Llardecans pel carrer de la Verge de Loreto, la plaça i l'ermita del mateix nom. Al costat de la paret de l'ermita hi ha un enrajolat amb el poema **Pregaria de l'arbre**. Continuem pel carrer del Raval, on trobem la carretera de Maials. Al cap de poca estona trobem una cruïlla de carreteres, hem de seguir cap a la dreta. Uns 800 metres més endavant s'ha de agafar un camí antic que va per la banda esquerra de la carretera, primer paral·lels i després se separa.

0,25 3,03 12,100

Passem pel davant d'una granja, i girem fins a retornar a la carretera, que seguim. Si es vol evitar un tros de carretera, es pot continuar paral·lel a aquesta per un camí poc fressat fins a una granja que hi ha a 500 metres.

0,21 3,24 13,600

Troblem una granja a l'esquerra, i uns 50 metres més endavant hi ha la nova entrada a **Maials**, tot seguint-la arribarem davant el restaurant Sol Naixent.

la comarca

7 de maig de 1995

A.E.TALAIA-secció de senders

pàgina núm. 6

El Segrià

El Segrià està situat a la ratlla més occidental de les comarques de Catalunya. Travessada en sentit nord-est sud-est pel Segre, de qui pren el nom, constitueix una comarca extremadament viva, gràcies a la presència d'una gran ciutat, capital de tot el ponent, Lleida. La xarxa de comunicacions està en un punt clau, com a receptora de corrents humans que baixen de la muntanya i es comuniquen amb la costa.

Aparentment, el Segrià és una comarca amb un nivell elevat de concentració humana, però això només és cert a la capital (108.207 hab.). Travessada per l'antiga via romana que anava a Saragossa i per la ruta muntanya-mar, ha esdevingut al llarg dels segles, la porta de Catalunya a l'Aragó. Les relacions de Lleida i el seu entorn amb l'Aragó han estat sempre íntimes, fins al punt que el seu radi d'acció comercial s'estén amb les terres de la Llitera, del Baix Cinca i del nord d'Osca.

Civilitzacions diverses han fet el seu estatge, particularment els sarraïns que han deixat forta empremta, tant amb la tradició hortolana com en la toponímia. Foren els àrabs els qui perfeccionaren les sèquies fetes pels romans, i dotaren el Segrià d'una de les xarxes de rec primari més racional, que feia derivar aigües de la Noguera Ribagorçana, al nord, i del Segre, al llarg del territori.

La comarca ha estat essencialment agrícola durant segles, horta, fruita, cereals, farratges i olivera constituïren la seva riquesa tradicional. El segle XX, el factor industrial a la capital no ha fet altra cosa que augmentar. La resta de poblacions són agrícoles, amb una certa especialització amb la fruita considerada de primera qualitat mundial, als dos terços de la comarca. El sector sud, es garriguenc, és de secà, hi predomina l'antic conreu d'oliveres i ametllers.

les dades

Superfície: 1.369,8 km²

Població (1987): 155.771 ha

Densitat de població: 113,7 hab./km²

Municipis: 35

Capital : Lleida (108.207 hab.)

Altres ciutats importants :

**Almacelles, Alcarràs, Almenar,
Seròs, Maials ...**

els pobles

7 de maig de 1995

A.E.TALAIA-secció de senders

pàgina núm. 7

Llardecans

El terme municipal de Llardecans, de 66 km2 d'extensió, s'estén pel sector sud-oriental de la comarca, al límit amb la Ribera d'Ebre i les Garrigues. Forma part morfològicament de les plataformes garriguenques i el poble de Llardecans, únic nucli de població agrupada del terme, marca l'interfluvi entre les valls d'Adar i la vall Major.

Limita amb els termes segrianencs de Torrebesses, Sarroca del Segre, Aitona, Seròs i Maials amb el riberenc de Flix i amb el garriguenc de la Granadella.

Una bona part del terme és improductiva i els conreus són tots de secà. D'aquests, l'olivera és el més important i es troba en disminució, mentre que l'ametller és en augment. La Cooperativa del Camp comercialitza els productes, i hi ha un trull d'oli amb denominació d'origen Olis de les Garrigues. Darrerament s'ha introduït el conreu de plantes aromàtiques (espígol).

Al segle XIII existia ja la vila closa, que contenia el castell, probablement d'origen àrab. A mitjan del segle XIV, Llardecans ja era una vila notable. Tingué un paper important per la causa catalana en la guerra contra Joan II (1462-72), ja que el camí de Lleida a Llardecans i a Flix era indispensable per a proveir Barcelona de blat.

La vila de Llardecans es troba a 397 m d'altitud, al centre del terme i a la vora del camí esmentat. La vila closa fou emmurallada i, desaparegut l'antic **castell de Llardecans**, l'edifici més important és l'*església parroquial* de **Santa Maria**, grandios edifici del segle XVIII, de façana barroca i porta ornamentada, campanar de torre, interior neoclàssic amb tres naus d'ordre dòric; conserva un notable altar major barroc dedicat a l'Assumpció de

Maria i altres retaules. Des de 1518 els rectors eren presentats per l'abadessa de Pedralbes. El 1790, sota els Bassecourt, es féu el pou que abasta, amb aigua d'una mina, la població. En època moderna ha desaparegut la bassa gran i al seu lloc s'ha construït una àmplia plaça. A tocar de la vila hi ha la capella de la **Mare de Déu de Loreto**, també del segle XVIII, amb bons retaules i una imatge gòtica de gran valor. La farmàcia data de 1846.

PREGARIA DE L'ARBRE

**Soc la fusta del bressol, del llit,
de la taula, de les portes,
i de les vigues de la casa...
El mànec de l'eina de treball,
el bastó de la vellesa,
el pal senyer de les il·lusions i
esperances.**

**ESTIMA'M ... REPECTA'M ...
NO EM CAUSIS CAP DANY !!!**

els pobles

7 de maig de 1995

A.E.TALAIA-secció de senders

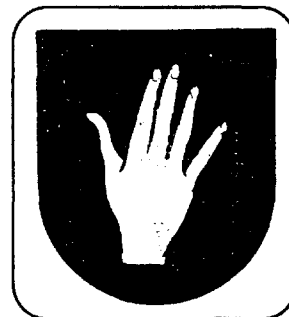
pàgina núm. 8

Maials

El terme municipal de Maials, de 57 km², es troba al sector meridional de la comarca, ja al límit amb la Ribera d'Ebre, a la zona de transició vers les Garrigues.

Les plataformes garriguenques són formades aquí per planells ondulats amb relleus estrets i allargats i valls profundes (**barranc de vall Major**). La terra conreada ocupa la major part del territori i l'agricultura és tota de secà. Una cooperativa, el Foment Maialenc, amb 600 socis, es dedica a fabricar oli que té la denominació d'origen d'Oli de les Garrigues. Darrerament s'ha introduït el conreu de plantes aromàtiques (espígol).

L'estructura urbana de la vila de Maials, dins la tònica de la vila closa similar a les d'Alfes, Sarroca, Llardecans o Torrebesses, correspon a llocs de cultura ibèrica, poblats sobre turons amb sepultures de fossa que, segons Rocafort, aparegueren a la baixada de la **vall dels Horts**, vora la vila, a principis del segle actual, sepultures excavades a la roca com les de Cogul o Almenara la vella. Degué mantenir un caire de fortalesa sota la denominació sarraïnai, al repoblament d'aquest sector, el territori corresponent a aquest terme fou donat al bisbe de Tortosa, Gaufret, que

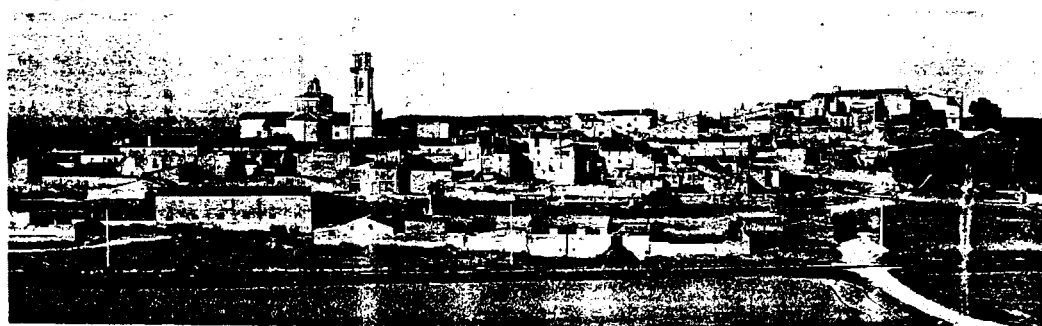

entre 1154 i 1165 incorporà les esglésies d'Adar (Llardecans) i Maials a la sev diòcesi, ambdues dins la línia fronterera del desaparegut valiat àrab de Siurana.

Però la repoblació del terme - igual que a Llardecans - no es féu efectiva fins al regnat de Jaume I (1213-76) i fou encomanada al noble Pere Arnau de Cervera (d'aquest territori es conserva només la carta de població d'Adar, del 1199).

Durant la guerra contra Joan II la Generalitat féu fortificar la vila per assegurar la comunicació de Lleida amb Flix (1464). Els sometents de Llardecans i de Maials lluitaren en la guerra del Francès, al Bruc (1809) i a Lleida (1810) i de nou en la Primera Guerra Carlina (1834-40). Fou molt sonada l'**acció de Maials**, batalla en la qual, el 10 d'abril de 1834, les forces carlines de Manuel Carnicer foren derrotades per les columnes lliberals procedents de Tarragona i de Tortosa, que impediren així la unió de les forces carlines del Maestrat i de Catalunya.

Vista de Maials

els pobles

7 de maig de 1995

A.E.TALAIA-secció de senders

pàgina núm. 9

Aspecte del nucli antic o vila closa de Maials.

La *vila* de **Maials** es troba a 381 m d'altitud, en un serrat, presidida per la vila Closa o la Vileta, conjunt urbà que, malgrat l'abandonament dels darrers anys conserva un notable i evocador caràcter medieval. Resten les ruïnes de la vella parròquia de **Santa Maria**, de transició del romànic al gòtic, la capella renaixentista de Sant Sebastià i l'antiga església romànica de Sant Pere, també dins la vila Closa, avui d'ús privat.

Fora del nucli antic es bastí, al segle XVIII, la nova *església parroquial* de **Santa Maria** o de l'**Assumpció**, amb façana barroca, decorada amb columnata i torre-campanar de dues plantes, que per la grandiositat de la seva arquitectura havia estat anomenada la **Catedral de les Garrigues**; a l'interior es destaquen les tres naus d'ordre jònic, el cimbori i alguns retaules. Ha conservat una custòdia i un calze, ben treballats, amb els escuts dels comtes de Santa Clara i barons de Maials, que foren obsequi de Carles IV.

Bibliografia :

- ** Gran Geografia Comarcal de Catalunya, de la Fundació Enciclopèdia Catalana.
- ** Geografia Comarcal de Catalunya, de J.M. Panadera, Joan Soler, Anna Duran.
- ** Topoguaia GR 65
- ** Opuscle Comarcal de la Generalitat .

Recopilació i correcció :

Ketty Vinyals, Vicky Florenciano, Jani Ferrer, Josep Vidal, Ramón Casas i Carles Gómez.

